

ข้อสังเกต  
การประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ  
ครั้งที่ ๒๕/๒๕๕๙  
วันจันทร์ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙

เรื่องพิจารณา

ระเบียบวาระที่ ๓.๑ รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง  
เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ข้อสังเกตของสมาชิกในที่ประชุม

**พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช**

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการเมืองควรพิจารณาประเด็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้ละเอียด รอบคอบในทุกมิติ โดยเฉพาะประเด็นการป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญและยังไม่สามารถแก้ไขได้ รวมทั้งประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะต้องมีความเข้มงวด เพื่อคัดกรองบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีความประพฤติดี ให้เข้ามาทำหน้าที่ผู้แทนของประชาชนได้อย่างแท้จริง ซึ่งหากคณะกรรมการฯ สามารถผลักดันการดำเนินการดังกล่าวได้เป็นผลสำเร็จ จะทำให้การปฏิรูปประเทศด้านการเมืองเป็นไปอย่างครบถ้วน และสมบูรณ์ในทุกมิติ

**นายสุวัฒน์ จิราพันธุ์**

การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย จำเป็นต้องได้รับการผลักดัน และสนับสนุนให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว โดยประกาศให้เป็นวาระแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และทำให้การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วและเป็นรูปธรรม

**นายคำคุณ สิริสมาน**

รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมในระบอบประชาธิปไตยให้ถูกต้อง โดยรัฐบาลควรประกาศให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการดำเนินการอย่างจริงจัง รวมทั้งควรนำประเด็นดังกล่าวไปพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ทั้งนี้ เพื่อให้การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

### **นายต่อพงศ์ เสลานนท์**

การจัดกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ควรดำเนินการโดยคำนึงถึงช่วงวัยของประชาชน เช่น กลุ่มวัยเด็กและเยาวชน ควรจัดทำแผนการเสริมสร้างและปลูกฝังเรื่องดังกล่าว ตั้งแต่ช่วงชั้นแรกของการศึกษาและในกรณีของกลุ่มประชาชนวัยทำงานและผู้สูงอายุ ควรจัดทำแผนงานที่สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติหรือแนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่ถูกต้อง เช่น การซื้อสิทธิขายเสียงเป็นเรื่องปรกติ เป็นต้น ซึ่งการจัดกลุ่มตามช่วงวัยดังกล่าวจะทำให้การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

### **พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก**

การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ควรได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการเป็นสำคัญ เนื่องจากเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญและมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวัน รวมทั้งแนวคิดของประชาชน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรหาแนวทางหรือวิธีการให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการเมืองให้ดำเนินไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

### **นายกษิต์เดชธนทัต เสกขุนทด**

๑. ควรเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยผ่านกระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน การกำหนดหลักสูตรและคู่มือการสอน ประชาธิปไตยให้มีคุณภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน มีการวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียนและให้ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

๒. ควรส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมทางการเมืองภาคประชาชนให้มีความเข้มแข็ง และเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยเริ่มจากระดับตำบล ระดับจังหวัด และระดับชาติ ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบ เช่น สภาพลเมือง และสภาองค์กรชุมชน เป็นต้น เพื่อเป็นกลไกและเชื่อมโยงกับชุมชนในท้องถิ่น ทำให้การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองภายในท้องถิ่นเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำโครงการต่าง ๆ ที่มีความต่อเนื่องทางวัฒนธรรมทางการเมือง รวมทั้งนำแผนพัฒนาการเมืองของสภาพัฒนาการเมืองไปศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองให้กับประชาชน เพื่อให้สามารถดำเนินการให้เป็นมาตรฐานเดียวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

### **พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม**

๑. ในอดีตที่ผ่านมาวัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศไทยเป็นการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมที่หลากหลาย เช่น วัฒนธรรมทางด้านความกตัญญู วัฒนธรรมการอุปถัมภ์ วัฒนธรรมการนับถือหรือการเกรงใจ ผู้ที่ฐานะสูงกว่า และวัฒนธรรมเกี่ยวกับบุญคุณต้องทดแทน เป็นต้น ซึ่งวัฒนธรรมบางอย่างถือว่าเป็นปัญหา

และอุปสรรคต่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศ ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมในระบอบประชาธิปไตยให้ถูกต้อง ซึ่งจะเป็นโยบายชนในการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการเมืองให้ดำเนินไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๒. การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ควรได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชนเป็นสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนและประชาชนทุกภาคส่วนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยอาจสอดแทรกคำสอนของท่านพุทธทาสภิกขุ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศ

๓. รัฐควรเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในสังคมและประเทศชาติ โดยจัดทำแผนการเสริมสร้างและปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี ทำให้ระบบการเมืองมีความชอบธรรม ตลอดจนการสร้างนักรการเมืองที่ดี เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืนต่อไป

### **พลตำรวจโท อำนวย นิมมะโน**

รัฐควรเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยมุ่งเน้นการให้การศึกษาแก่ประชาชนเป็นหลัก เช่น การจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยประจำตำบล และการกำหนดมาตรฐานระบบคุณธรรมของนักรการเมืองโดยประชาชน เพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองให้ท้องถิ่นมีวิถีชีวิตประชาธิปไตยที่เข้มแข็งมีคุณภาพทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติของประเทศต่อไป

### **นายกิตติ กิตติโชควัฒนา**

๑. การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ควรเริ่มต้นด้วยการสร้างจิตใต้สำนึกในระบอบประชาธิปไตยให้เยาวชนได้เรียนรู้ถึงความเสียสละและการทำประโยชน์แก่ส่วนรวมตั้งแต่สถานศึกษา ครอบครัวและสังคมตามวิถีประชาธิปไตย เพื่อเป็นการวางรากฐานให้ประชาชนในชาติมีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักและมีจิตสำนึกเป็นประชาธิปไตย อันจะนำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพได้อย่างแท้จริง

๒. ควรให้ผู้นำทางศาสนาทุกศาสนาสนับสนุนและส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากศาสนาเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญซึ่งมีอิทธิพลต่อความเชื่อ ค่านิยมและพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งอาจโน้มน้าวให้สมาชิกในท้องถิ่นและในสังคมที่มีความเห็นต่างกันสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขและยั่งยืน

๓. ควรกำหนดมาตรการ วิธีการ และเป้าหมายในการขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองให้มีความชัดเจนว่าต้องการพัฒนาและเสริมสร้างในเรื่องใดบ้าง นอกจากนี้ ควรรณรงค์และร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรต่าง ๆ เครือข่ายนักศึกษาทั่วประเทศ และสื่อมวลชนทุกสาขาที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เพื่อให้สามารถเผยแพร่ความรู้และเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

### **พลตำรวจโท สุวิระ ทรงเมตตา**

การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยถือได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งต่อการปลูกฝังประชาธิปไตยอันดีงามให้เกิดขึ้นแก่เยาวชน สังคมและประเทศชาติ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ยั่งยืน จึงขอเสนอประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

#### **การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้นโดยเร็ว ประกอบด้วย**

๑. นักการเมืองต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต
๒. นักการเมืองต้องยึดประโยชน์ของประชาชน ชุมชน สังคมและประเทศชาติเป็นสำคัญ มากกว่าประโยชน์ของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ
๓. นักการเมืองต้องมีความเป็นสุภาพบุรุษ และสุภาพสตรีทางการเมือง เช่น รู้แพ้ รู้ชนะ และรู้จักภัยในการแข่งขันทางการเมืองเมื่อเสร็จสิ้นการเลือกตั้งแล้ว เป็นต้น
๔. นักการเมืองต้องไม่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมาย ผิดวัฒนธรรมหรือขาดคุณธรรมในการเอาชนะคู่แข่งทางการเมืองทั้งก่อนการเลือกตั้ง ระหว่างการเลือกตั้ง และหลังการเลือกตั้ง
๕. นักการเมืองต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์ที่มีขอบด้วยกฎหมายทั้งทางตรงและทางอ้อม
๖. นักการเมืองต้องยึดหลักเหตุผลแทนการยึดหลักมติของพรรคการเมือง พวกพ้อง หรือมติกลุ่มต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ
๗. นักการเมืองต้องมีมารยาทในการอภิปราย
๘. นักการเมืองต้องไม่ทำให้การประชุมของสภาเสียเวลาโดยไม่จำเป็น

#### **วิธีการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่ควรพัฒนาให้เป็นรูปธรรม ประกอบด้วย**

๑. ควรให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติจะต้องผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
๒. ควรให้ผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในอนาคตจะต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรวัฒนธรรมทางการเมืองสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้ง
๓. ควรให้ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจะต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรวัฒนธรรมทางการเมืองสำหรับผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งก่อนที่จะปฏิบัติหน้าที่ โดยอาจกำหนดให้เป็นเงื่อนไขที่สำคัญของผู้ที่จะเข้ารับสมัครเลือกตั้งหรือของผู้ที่จะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง

**ระเบียบวาระที่ ๓.๒ รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข  
และสิ่งแวดล้อม จำนวน ๒ เรื่อง**

๑. การพัฒนากลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน  
และร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....

๒. การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้และการเพิ่มพื้นที่ป่าของประเทศ  
และร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ....

**เรื่องที่ ๑ การพัฒนากลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน  
และร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....**

**ข้อสังเกตของสมาชิกในที่ประชุม**

**นายสุรินทร์ จีรวชิษฐ์**

๑. ควรบรรจุความรู้เรื่องน้ำในหลักสูตรการเรียนการสอนระดับต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้  
ในการใช้น้ำอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถหาแหล่งน้ำใต้ดินเองได้

๒. การที่ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... มาตรา ๑๑ กำหนดให้คณะกรรมการ  
ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีสัดส่วนของข้าราชการในตำแหน่งต่าง ๆ จำนวน ๑๔ คน แต่กลับมีสัดส่วนของผู้แทน  
ประชาชน จำนวน ๖ คน ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยเกินไป เพราะการบริหารจัดการน้ำควรต้องดำเนินการ  
ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนด้วย ดังนั้น ควรปรับปรุงสัดส่วนของผู้แทนประชาชน  
ในคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติให้มีจำนวนมากขึ้น โดยอาจกำหนดให้มีผู้แทนประชาชนจากภาคต่าง ๆ  
ภาคละ ๒ คน

๓. บทลงโทษตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... อาจเป็นโทษที่หนักเกินไป  
คณะกรรมการควรพิจารณาบททวนเรื่องดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง  
ควรประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการกระทำที่ต้องห้าม  
ตามร่างพระราชบัญญัติ และหลีกเลี่ยงการกระทำที่ผิดกฎหมายได้

**นายศุภจิต นาคทรพร**

๑. การแก้ไขปัญหาการจัดสรรทรัพยากรน้ำควรต้องดำเนินการบนพื้นฐานข้อมูลที่ต้อง  
และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เพื่อป้องกันการเกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างประชาชนกลุ่มต่าง ๆ

๒. แม้กลไกในร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... จะเป็นแนวคิดที่ดี แต่หากบทบัญญัติ  
ในร่างพระราชบัญญัตินี้ มีลักษณะที่เคร่งครัดมากเกินไป อาจทำให้เกิดปัญหาการปรับใช้ในทางปฏิบัติได้  
ในกรณีที่สามารถและเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น บทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้  
ควรมีความยืดหยุ่นเพื่อให้สามารถนำกลไกต่าง ๆ ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นใน  
อนาคต

๓. การที่ร่างพระราชบัญญัติฯ กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำในลักษณะเหมาจ่าย อาจทำให้ประชาชนใช้น้ำอย่างไม่รู้คุณค่าและฟุ่มเฟือย ดังนั้น ควรมีการเรียกเก็บค่าใช้น้ำจากการดำเนินกิจกรรมของทุกภาคส่วน เช่น การใช้น้ำเพื่อการดำรงชีพ การใช้น้ำเพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรม โดยควรกำหนดอัตราค่าใช้น้ำเป็นลูกบาศก์เมตรเช่นเดียวกับอัตราค่าใช้น้ำบาดาล เพื่อให้ประชาชนตระหนักและเห็นคุณค่าของน้ำและใช้น้ำอย่างประหยัด นอกจากนี้ ยังควรให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีอำนาจในการจัดเก็บ งดการจัดเก็บ การลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการดำเนินกิจกรรมในแต่ละภาคส่วน เช่น การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการใช้น้ำในภาคอุตสาหกรรมสูงกว่าค่าธรรมเนียมการใช้น้ำของภาคการเกษตร เป็นต้น

๔. มีข้อสังเกตเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ดังนี้

๑) สัดส่วนของภาคราชการยังขาดผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่หลายหน่วย เช่น คณะกรรมการลุ่มน้ำประกอบด้วยกรรมการจากหน่วยงานที่อยู่ในความควบคุมหรือกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทยจำนวนหลายหน่วยงาน จึงควรกำหนดให้ผู้แทนในระดับรัฐมนตรีของกระทรวงมหาดไทย เป็นกรรมการด้วย เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่นและรวดเร็ว หรือควรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการศึกษาและวิจัยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ เพื่อเป็นหน่วยสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการ หรือหน่วยปฏิบัติงาน เช่น หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติ เรื่องการขุดลอกคูคลอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องอันจะช่วยให้การวางแผนการบริหารจัดการเกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้

๒) ควรกำหนดให้มีกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำจำนวน ๓ คน เพราะเห็นว่าการกำหนดให้มีจำนวนถึง ๖ คนอาจเป็นจำนวนที่มากเกินไป

๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิควรมีจำนวน ๕ คน โดยประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อุทกวิทยา รัฐศาสตร์ สังคม และเศรษฐศาสตร์

๕. การที่ร่างพระราชบัญญัติฯ ไม่ได้จำกัดจำนวนของคณะกรรมการลุ่มน้ำไว้อย่างชัดเจน อาจทำให้มีจำนวนคณะกรรมการลุ่มน้ำมากเกินไปและทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ควรกำหนดลุ่มน้ำขึ้นตามหลักวิชาการโดยในเบื้องต้นควรกำหนดไว้ไม่เกิน ๖ ลุ่มน้ำ หากจำเป็นก็สามารถแก้ไขได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

๖. แม้คำนิยามของคำว่า “น้ำ” ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้รวมถึงน้ำในทะเลอาณาเขตด้วย แต่ควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการน้ำจืดเป็นลำดับแรก เพราะเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นอย่างมาก

#### **พลตำรวจโท สุวิระ ทรงเมตตา**

มีข้อเสนอในการใช้ การจัดหาและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ รวมทั้งมีข้อสังเกตต่อร่างพระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับน้ำของประเทศไทยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มากยิ่งขึ้น ดังนี้

๑. การใช้น้ำในภาคส่วนต่าง ๆ ควรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรู้คุณค่า กล่าวคือ ประชาชนในภาคครัวเรือนต้องใช้น้ำอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การนำน้ำที่ใช้แล้วกลับมาใช้ซ้ำ ในภาคการเกษตรจะต้องมีการวิจัยและค้นคว้า รวมทั้งพัฒนาและส่งเสริมให้ปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย ตลอดจนการนำระบบน้ำหยดมาใช้ และมีการรักษาคุณภาพน้ำ เพื่อป้องกันการเกิดมลภาวะในภาคการเกษตร ส่วนภาคอุตสาหกรรมควรมีระบบการใช้น้ำอย่างประหยัดและนำน้ำที่ใช้แล้วกลับมาใช้อีกโดยผ่านระบบบำบัด รวมทั้งมีมาตรการส่งเสริมและจูงใจให้ภาคอุตสาหกรรมใช้น้ำอย่างประหยัดด้วย

๒. การจัดหาและจัดเก็บน้ำอย่างเพียงพอ โดยควรดำเนินการดังนี้

๑) ลดปริมาณน้ำที่ปล่อยลงสู่ทะเล เพราะในแต่ละปีเราต้องปล่อยน้ำลงสู่ทะเลกว่าร้อยละ ๘๐ ดังนั้น หากลดปริมาณน้ำที่ปล่อยลงสู่ทะเลได้จะทำให้ประเทศไทยมีน้ำใช้อย่างเพียงพอในแต่ละปี ซึ่งควรต้องดำเนินมาตรการ ดังนี้

(๑) ส่งเสริมให้เอกชนจัดทำแหล่งเก็บน้ำส่วนบุคคล โดยให้ประโยชน์ทางภาษีแก่เอกชนที่จัดทำแหล่งน้ำดังกล่าว

(๒) จัดทำแหล่งเก็บน้ำชุมชน เพื่อเก็บน้ำไว้สำหรับใช้อุปโภคบริโภคและใช้ในภาคการเกษตร

(๓) จัดทำแหล่งเก็บน้ำบริเวณต้นน้ำ เช่น อ่างเก็บน้ำ หรือฝายกั้นน้ำ เพื่อชะลอน้ำไม่ให้ไหลลงสู่ทะเลเร็วเกินไป

(๔) จัดทำแหล่งเก็บน้ำในบริเวณที่ลำน้ำไหลผ่าน หรือจัดทำแก้มลิง เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง

(๕) จัดทำแหล่งเก็บน้ำในบริเวณพื้นที่ปลายน้ำ เช่น สร้างเขื่อน โดยเฉพาะเขื่อนต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วก็ควรนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพ เพราะที่ผ่านมายังไม่ใช้ประโยชน์ในเขื่อนหลายแห่งอย่างเต็มที่

๒) ลดปริมาณน้ำที่ไหลออกนอกประเทศ เช่น การชะลอน้ำไม่ให้ไหลสู่อ่างน้ำโขงซึ่งจะทำให้สามารถแก้ปัญหาภัยแล้งในพื้นที่ภาคอีสานได้ เป็นต้น

๓) การเติมน้ำเข้าสู่ระบบชลประทาน โดยการสูบน้ำจากแหล่งน้ำภายนอกประเทศ เช่น อ่างน้ำโขง หรือจากแหล่งเก็บน้ำภายในประเทศเข้าสู่ระบบชลประทาน เพื่อให้ประชาชนมีน้ำใช้อุปโภคบริโภคอย่างทั่วถึง

๓. การอนุรักษ์และรักษาคุณภาพน้ำ กล่าวคือ การใช้น้ำได้ดินอย่างรู้คุณค่าและมีประสิทธิภาพ การรักษาคุณภาพน้ำในแม่น้ำลำคลอง รวมทั้งการอนุรักษ์น้ำในแหล่งน้ำสาธารณะไม่ให้มีการปนเปื้อน เพื่อให้ประชาชนมีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพและปลอดภัยไว้สำหรับใช้อุปโภคบริโภค

๔. ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖๓ วรรคสาม (๑) แห่งร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... เป็นดังนี้

“ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของ กนช. คณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา และองค์กรผู้ใช้น้ำ เกี่ยวกับการพัฒนา บำรุงรักษา และอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ (ยกเว้นการใช้จ่ายเพื่อการเดินทางไปต่างประเทศ)”

๕. ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๘๓ แห่งร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... เป็นดังนี้

“ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติหน้าที่ มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในที่ดินของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจตราแหล่งน้ำ สำรอง หรือเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำ

(๒) เข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อดำเนินการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะ

(๓) เข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีหลักฐานอันสมควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อตรวจค้น ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งใดที่เกี่ยวข้อง และหากมีความจำเป็นให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวางอันเป็นอุปสรรคในการที่จะเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่จะต้องใช้ความระมัดระวังให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด”

### **นายชูชาติ อินสว่าง**

ควรนำแนวทางการปฏิรูปของคณะกรรมการไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและเป็นระบบ รวมทั้งควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการเป็นระยะ ตลอดจนมีการลงโทษเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งละเลยการปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง เพื่อให้ปัญหาและความเดือดร้อนของประชาชนได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ

### **นายเพิ่มพงษ์ เชาวลิต**

๑. ในปัจจุบันมีการสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้างขวางทางน้ำเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาน้ำท่วม ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ควรให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วย เพราะเรื่องดังกล่าวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งหากยังไม่ได้มีการแก้ไขก็จะทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขึ้นอีกในอนาคต

๒. ร่างพระราชบัญญัติฯ ควรกำหนดกลไกที่ทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและปราศจากการแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง

๓. ร่างพระราชบัญญัติฯ ควรกำหนดให้มีคณะกรรมการที่มีหน้าที่บริหารจัดการน้ำในระดับจังหวัด เพื่อให้การปฏิบัติตามนโยบายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสอดคล้องกับบริบทและสภาพข้อเท็จจริงของแต่ละจังหวัด

๔. ร่างพระราชบัญญัติฯ นี้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนค่อนข้างน้อย จึงอาจทำให้การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น ควรให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนตระหนักและเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งร่วมขับเคลื่อนให้การดำเนินการต่าง ๆ ในพื้นที่ประสบความสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว



### พลตำรวจเอก ชิดชัย วรรณสถิตย์

๑. ปัญหาการบริหารจัดการน้ำที่ไม่มีประสิทธิภาพ พบว่ามีสาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือ เจ้าหน้าที่รัฐยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ เช่น การสร้างถนนคร่อมทางน้ำ ทำให้ถนนดังกล่าวมีลักษณะเป็นเขื่อนกั้นน้ำ ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมพื้นที่บริเวณใกล้เคียง เป็นต้น ดังนั้น ควรฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำและนำไปใช้ได้ถูกต้อง

๒. เนื่องจากประเทศไทยมีฐานข้อมูลเรื่องน้ำ อาทิ ข้อมูลผังการใช้ น้ำ ปริมาณการใช้น้ำของบุคคลครัวเรือน และชุมชน หรือทะเบียนแหล่งน้ำในแต่ละพื้นที่ที่ไม่ครบถ้วนและครอบคลุมทุกพื้นที่ ดังนั้นควรมอบหมายส่วนราชการทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการการจัดการน้ำร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการเชื่อมโยงฐานข้อมูลและทะเบียนแหล่งน้ำของแต่ละหน่วยงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การบริหารจัดการน้ำเกิดประสิทธิภาพ

๓. ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... มาตรา ๑๑ ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง กรรมการโดยตำแหน่งจำนวนสิบเอ็ดคน กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำจำนวนหกคน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหกคน และอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเป็นกรรมการและเลขานุการ เห็นได้ว่าคณะกรรมการคณะดังกล่าวไม่มีผู้แทนจากส่วนราชการระดับจังหวัดรวมเป็นกรรมการ จึงควรกำหนดให้มีกรรมการที่มาจากส่วนราชการระดับจังหวัด เพื่อให้คณะกรรมการได้รับทราบข้อมูลข้อเท็จจริงในเชิงพื้นที่ที่ครบถ้วนและรอบด้าน

### นายวราวิทย์ ศรีอนันต์รักษา

เนื่องจากการจัดหาและก่อสร้างแหล่งกักเก็บน้ำตามโครงการรัฐจะส่งผลกระทบต่อประชาชน ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้รับประโยชน์จากแหล่งกักเก็บน้ำก็จะสนับสนุนให้รัฐดำเนินโครงการก่อสร้างแหล่งกักเก็บน้ำ ส่วนกลุ่มที่เสียผลประโยชน์ เช่น น้ำท่วมพื้นที่หรือถูกเวนคืนพื้นที่เพื่อก่อสร้างแหล่งกักเก็บน้ำ เป็นต้น ก็จะมีการต่อต้านไม่ให้หน่วยงานรัฐดำเนินการก่อสร้างแหล่งกักเก็บน้ำ ทำให้การบริหารจัดการน้ำไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำนั้น ๆ ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... มาตรา ๑๙ ควรกำหนดให้ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ประการหนึ่งในการจัดทำประชามติเพื่อให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของแต่ละลุ่มน้ำเป็นผู้ตัดสินใจในการก่อสร้างแหล่งกักเก็บน้ำในพื้นที่

### ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์

๑. มาตรา ๔ แห่งร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ได้กำหนดนิยามคำว่า น้ำ หมายความว่า น้ำในบรรยากาศ น้ำบนดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขต นั้น อาจก่อให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ โดยเฉพาะนิยามของคำว่า น้ำในบรรยากาศ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มักเข้าใจว่าหมายถึงเมฆ

แต่ข้อเท็จจริงแล้วคำดังกล่าวมีขอบเขตกว้างมาก เช่น 'ไอน้ำจากการหายใจของมนุษย์ก็ถือเป็นน้ำในบรรยากาศด้วย เป็นต้น จึงควรกำหนดขอบเขตคำนิยามให้ชัดเจนและเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง

๒. ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... มาตรา ๕๑ กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการเกษตร การเลี้ยงสัตว์เพื่อการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปาและกิจการอื่น รวมทั้งใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบ ข้ามลุ่มน้ำหรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง ต้องยื่นแผนการจัดการน้ำประกอบการขอใบอนุญาตด้วย ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการเกี่ยวกับการใช้น้ำให้มีประสิทธิภาพ แต่ร่างพระราชบัญญัติฯ กลับไม่ปรากฏมาตรการ กำจัดน้ำเสีย ดังนั้น ควรกำหนดมาตรการให้ผู้ขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและสามต้องมีระบบ และมาตรการจัดการน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพด้วย

๓. ควรกำหนดมาตรการทางภาษีที่สามารถกระตุ้นและจูงใจให้นิติบุคคลหรือองค์กรดำเนินกิจกรรม หรือมีมาตรการในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะและป่าต้นน้ำ เช่น บริษัทสามารถนำค่าใช้จ่าย การพัฒนาแหล่งน้ำสาธารณะมาลดหย่อนภาษีประจำปีของบริษัท เป็นต้น

## **เรื่องที่ ๒ การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้และการเพิ่มพื้นที่ป่าของประเทศ และร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ....**

- ไม่มีสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศผู้ใดอภิปรายแสดงความคิดเห็นและตั้งข้อสังเกต  
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว -

---

กลุ่มงานคณะกรรมการการป้องกันและบรรเทา  
ผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย  
สำนักกรรมการ ๓